

บทที่ ๔

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมตามคำรายงานของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง สรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อสำรวจพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมตามคำรายงานของนักเรียน ครู และผู้ปกครองทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย
๒. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง ตามตัวแปรอิสระ อันได้แก่ สถานภาพ เพศ ศาสนา ภูมิภาค สภาพความเป็นเมืองและอาชีพหลักของครอบครัว

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ครู และผู้ปกครอง จากทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย ภูมิภาคละ ๒ จังหวัด กล่าวคือ ภาคเหนือได้แก่ เชียงใหม่และพิษณุโลก ภาคกลางได้แก่ อุดรธานีและชลบุรี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้แก่ อุบลราชธานีและขอนแก่น ภาคใต้ได้แก่ นครศรีธรรมราชและสงขลา รวมทั้งกรุงเทพมหานครจำนวนทั้งสิ้น ๒,๘๘๘ คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑. แบบสอบถามรายละเอียดของผู้ตอบ ประกอบด้วยคำถาม ๑๐ ข้อ สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพ เพศ อายุ ภูมิภาค ระดับการศึกษา เชื้อชาติ ศาสนา อาชีพหลักของครอบครัว รายได้ทั้งหมดของครอบครัว และจำนวนสมาชิกทั้งหมดในครอบครัว
๒. แบบสำรวจพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคม ซึ่งผู้วิจัยและนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ร่วมกันสร้าง

ขึ้น ประกอบด้วยพฤติกรรม ๒๑ ข้อ แต่ละพฤติกรรมจะมีคำถามเป็นรายมาตร จำนวน ๔ มาตร ได้แก่ มาตร ๑ "เคยทำหรือไม่" มาตร ๒ "จะทำหรือไม่ถ้ามีโอกาส" มาตร ๓ "เคยเห็นคนอื่นทำหรือไม่" และมาตร ๔ "คิดว่าคนอื่นจะทำหรือไม่" โดยกลุ่มตัวอย่างจะ ประเมินพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมของตนเองและของผู้อื่น ตามการรับรู้ของตนว่า บ่อย ครั้งหรือมากน้อยเพียงใด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑. ขั้นตอนเตรียมการก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล

๑.๑ ทดสอบหาค่าความเที่ยง (Reliability) ความตรง (Validity) และความเท่าเทียมกัน (Equivalence) ของแบบสำรวจ โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ ๓ โรงเรียนบางมดวิทยา กรุงเทพมหานคร จำนวน ๕๐ คน ทั้ง เพศหญิงและเพศชาย

๑.๒ ติดต่อขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากโรงเรียนที่ใช้ เป็นแหล่ง เก็บ รวบรวมข้อมูล

๑.๓ จัดพิมพ์แบบสำรวจพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคม จำนวน ๓,๐๐๐ ชุด

๒. ขั้นตอนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

๒.๑ สำหรับนักเรียน ครู และผู้ปกครองที่สามารถร่วมประชุมที่โรงเรียน ได้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการแนะนำตนเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการ วิจัยและแจกจ่ายแบบสำรวจแก่กลุ่มตัวอย่าง ขึ้นต่อมาจึงอธิบายวิธีการตอบแบบสำรวจ และ ขั้นสุดท้ายจะตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ในการตอบของกลุ่มตัวอย่าง

๒.๒ สำหรับครูที่ไม่สามารถจัดร่วมประชุมได้ ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือ จากทางโรงเรียนให้เป็นผู้รับผิดชอบในการแจกจ่ายแบบสำรวจ และผู้วิจัยจะกลับมารับคืน ในภายหลัง

๒.๓ ส่วนผู้ปกครองที่ไม่สามารถ เดินทางมาร่วมประชุมที่โรงเรียนได้ ผู้ วิจัยใช้วิธีการฝากแบบสำรวจให้นักเรียนนำกลับไปให้ผู้ปกครองตอบที่บ้าน และนำมาคืนครู ประจำชั้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เอส พี เอส เอส (SPSS : Statistic Package for the Social Science) คำนวณและวิเคราะห์ค่าดังต่อไปนี้

๑. คำนวณหาค่าสถิติพื้นฐานและช่วงคะแนนความเชื่อมั่น ๙๕% ของคะแนนพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมเป็นรายพฤติกรรม และจำแนกตามตัวแปรอิสระ ๖ ตัวแปร
๒. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มตามตัวแปรอิสระ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance)
๓. ในกรณีที่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการเปรียบเทียบพฤติกรรมด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe')

ผลการวิจัย

๑. พฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมที่กลุ่มตัวอย่างรายงานว่าเป็นพฤติกรรมที่ดี ที่ถูกและที่ควร มีจำนวน ๑๐ พฤติกรรม ได้แก่ การช่วยเหลือผู้อื่น (พ ๔) การบำเพ็ญประโยชน์ (พ ๑๓) การกตัญญูแม้นั้นจะยากลำบาก (พ ๑๖) การคำนึงถึงความอาวุโส (พ ๑๘) การให้อภัย (พ ๑๐) การเห็นอกเห็นใจ (พ ๑๑) การรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะ (พ ๑๔) การรักษาสัญญา (พ ๒) การอดทน (พ ๒๑) และการเห็นแก่พวกพ้อง (พ ๘)

ส่วนพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างรายงานว่าเป็นพฤติกรรมที่ไม่ดี ไม่ถูก และไม่ควร มีจำนวน ๑๑ พฤติกรรม ได้แก่ การกตัญญูแม้การกระทำนั้นจะผิดระเบียบ (พ ๑๗) การปฏิบัติต่อผู้ชายดีกว่าผู้หญิง (พ ๖) การประจบ (พ ๕) การรักษาหน้า (พ ๑๔) การปฏิบัติต่อคนร่ำรวยดีกว่าคนไม่ร่ำรวย (พ ๗) การพูดปด (พ ๑) การไม่รักษาระเบียบวินัย (พ ๑๔) การใช้กไลบาย (พ ๔) การอิจฉาริษยา (พ ๒๐) การเบียดเบียนผู้อื่น (พ ๑๒) และการให้ร้ายป้ายสี (พ ๓)

๒. พฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมที่กลุ่มตัวอย่างรายงานว่าจะทำบ่อยที่สุดคือการคำนึงถึงความอาวุโส (พ ๑๘) และจะทำน้อยที่สุดคือ การให้ร้ายป้ายสี (พ ๓)

ส่วนพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมที่กลุ่มตัวอย่างรายงานว่า มีแนวโน้มจะทำมากที่สุดคือ การช่วยเหลือผู้อื่น (พ ๔) และมีแนวโน้มจะทำน้อยที่สุดคือ การให้ร้ายป้ายสี (พ ๓)

สำหรับพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมที่กลุ่มตัวอย่างรายงานว่า เคยเห็นคนอื่นทำมากที่สุดคือ การไม่รักษาระเบียบวินัย (พ ๑๔) และเคยเห็นคนอื่นทำน้อยที่สุดคือ การกตัญญูแม้ว่าการกระทำนั้นจะผิดระเบียบ (พ ๑๗)

นอกจากนี้พฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมที่กลุ่มตัวอย่างรายงานว่า คิดว่าคนอื่นจะทำมากที่สุดคือ การคำนึงถึงความอาวุโส (พ ๑๔) และคิดว่าคนอื่นจะทำน้อยที่สุดคือ การเบียดเบียนผู้อื่น (พ ๑๒)

๓. ตัวแปรอิสระทั้ง ๖ ตัวแปร ได้แก่สถานภาพ เพศ ศาสนา ภูมิภาค สภาพความเป็นเมือง และอาชีพหลักของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมในระดับนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .๐๕$ ขึ้นไป) โดยสถานภาพเป็นตัวแปรที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมมากที่สุด และศาสนาเป็นตัวแปรที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมน้อยที่สุด กล่าวคือ

๓.๑ นักเรียน ครู และผู้ประกอบการ มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เกือบทุกข้อ โดยพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมสังคมทั้งด้านบวกและด้านลบน้อยกว่าทุกกลุ่ม ส่วนครูและนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๕ มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมสังคมด้านบวกใกล้เคียงกันและมากกว่าทุกกลุ่ม สำหรับพฤติกรรมสังคมด้านลบพบว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๕ มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมดังกล่าวมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ

๓.๒ เพศหญิงและเพศชาย มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่าเพศหญิงมีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมสังคมด้านบวกมากกว่าเพศชาย และเพศชายมีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมสังคมด้านลบมากกว่าเพศหญิง

๓.๓ ผู้นับถือศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่าผู้นับถือศาสนาอิสลามมีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมสังคมทั้งด้านบวกและด้านลบน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ส่วนผู้นับถือศาสนาคริสต์ มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมสังคมด้านลบมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ

๓.๔ บุคคลที่อยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่าผู้ที่อยู่ในภาคใต้มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมสังคมด้านลบน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมดังกล่าวมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ

๓.๕ บุคคลที่อาศัยอยู่ในสภาพความเป็นเมืองต่างกัน มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่าผู้ที่อยู่ในสังคมเมืองมีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมสังคมทั้งด้านบวกและด้านลบมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในขณะที่คนในอำเภอชนบทมีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมดังกล่าวน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ

๓.๖ ผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวต่างกัน มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า ผู้ที่มีอาชีพรับราชการเป็นอาชีพหลักของครอบครัวมีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมสังคมด้านบวกมากกว่ากลุ่มอื่น ส่วนผู้ที่มีอาชีพธุรกิจการค้าและผู้ที่มีอาชีพฟรีแลนซ์เป็นอาชีพหลักของครอบครัวมีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมสังคมด้านบวกใกล้เคียงกันและน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะ

๑. ควรที่จะได้ทำการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวกับตัวแปรอิสระอื่นๆ เช่น อายุ ระดับสติปัญญา ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู ฯลฯ เพื่อที่จะศึกษาว่าตัวแปรอิสระอื่น ๆ มีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมของบุคคลหรือไม่เพียงใด

๒. ควรทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพ หรือประกอบอาชีพอื่น ๆ แตกต่างกันไป เช่น แพทย์ พยาบาล นักธุรกิจ นักศึกษาในมหาวิทยาลัย เยาวชนที่ประพฤติผิดจนก่อให้เกิดปัญหาสังคม เป็นต้น เพื่อเป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมของคนไทยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

๓. ควรที่จะทำการศึกษาเพิ่มเติมว่าตัวแปรต่าง ๆ มีปฏิสัมพันธ์กันหรือไม่เพียงใด ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางหรือสามทาง (Two-way or Three-way ANOVA)